

Enheten för människa och omgivning
Ewa Krynicka Storskog, 010-730 91 23
arbetsmiljoverket@av.se

Bilaga till konsekvensutredningen avsnitt 7.6 Skärpta krav på tillgänglighet

Nuvarande krav på tillgänglighet

Kravet på när arbetsplatser ska vara tillgängliga finns i gällande föreskrifter AFS 2009:2, 6 §: Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska, om det behövs, vara tillgängliga för och kunna användas även av arbetstagare med funktionsnedsättning. I bruksskedet (färdigställda arbetsplatser och personalutrymmen) innebär detta att krav på tillgänglighet och användbarhet enligt arbetsmiljölagen, AML, endast kan ställas i de fall det finns arbetstagare med funktionsnedsättning. Arbetsuppgifterna måste dessutom kunna utföras av denne arbetstagare. Avsteg från kravet på tillgänglighet och användbarhet kan alltså bli aktuellt för en viss lokal, del av lokal eller enskild arbetsplats där det är befogat med hänsyn till arbetets art. I projekteringsskedet innebär begränsningen att endast arbetsställen, där man kan förutse att det i framtiden kommer att finnas anställda med olika typer av funktionsnedsättning, måste utformas för en allmän/generell tillgänglighet och användbarhet.

Krav som gör att man redan nu projekterar för tillgänglighet

Enligt förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken, ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Myndigheterna ska särskilt verka för att bland annat deras lokaler och verksamhet är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande.

SCB har i myndighetsregistret valt att dela upp de statliga myndigheterna i följande sex kategorier:

1. Statliga förvaltningsmyndigheter (243 stycken)
2. Myndigheter under riksdagen (4 stycken)
3. Statliga affärsverk (3 stycken)
4. AP-fonder (6 stycken)
5. Sveriges domstolar samt Domstolsverket (85 stycken)

6. Svenska utlandsmyndigheter (107 stycken)
Summa:448

Myndigheten för delaktighet, MFD ger ut riktlinjer kopplade till förordningen. Riktlinjerna är rekommendationer för vad som krävs för att en myndighet ska betraktas som tillgänglig. Tillgängliga lokaler innebär att lokalerna ska fungera som arbetsplats för personer med funktionsnedsättning men också att personer med funktionsnedsättning ska kunna besöka en myndighet och kunna ta del av och delta i verksamheten där. Riktlinjerna är framtagna för statliga myndigheter men i riktlinjerna för tillgänglighet används genomgående begreppet "myndighet". Med det avses statliga, regionala, landstingskommunala eller kommunala myndigheter. Det står även i riktlinjerna att dessa kan med fördel även användas av andra organisationer.

Eftersom myndigheter redan särskilt ska verka för att deras lokaler ska vara tillgängliga, kan man utgå från att en del av myndigheters arbetslokaler antingen redan är tillgängliga, ska tillgänglighetsanpassas i efterhand eller kommer att projekteras tillgängliga från början enligt förordningen och riktlinjerna. Det innebär att de nya kraven på tillgänglighet i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning redan kan vara delvis uppfyllda i myndigheters lokaler eller i annat fall kommer att beaktas vid nybyggnad.

När lokaler projekteras idag, måste hänsyn tas till säkerhet och god arbetsmiljö. Dåligt planerade, trånga lokaler kan ge påverkan på produktiviteten och hälsan och de uppfyller därmed inte kraven på god arbetsmiljö. Det kan innebära att areorna redan idag, inte planeras på miniminivå och kan därför redan vara tillgängliga. Det kan finnas arbetsplatser där det till exempel projekterats för en mindre utomhusrullstol passagemått och vändmått på 150 cm fast det inte har varit planerat för tillgänglighet.

Det projekteras redan för tillgänglighet för olika arbetsplatser på grund av olika tolkningar av det allmänna rådet till 6 § i Arbetsplatsens utformning "I projekteringsskedet innebär begränsningen att endast arbetsställen, där man kan förutse att det i framtiden kommer att finnas anställda med olika typer av funktionsnedsättning, måste utformas för en allmän/generell tillgänglighet och användbarhet". Vilka arbetsplatser det kan röra sig om, där man kan förutse att anställda med olika funktionsnedsättningar kommer att finnas, är inte specificerat i reglerna och tolkas olika, samt appliceras på ett flertal olika arbetsplatser som till exempel skolor, kontor eller förskolor eller annat.

Kostnader och andra följder av förslagen

Det nya kravet (1), kostnader för bedömning och dokumentation i befintliga arbetslokaler

Det nya kravet på att arbetsgivaren ska bedöma och dokumentera behovet av åtgärder vid bristande tillgänglighet medför en administrativ kostnad för alla arbetsplatser.

Hjälpmedel

En enkel checklista, liknande den som Boverket tillhandahåller för enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler, skulle kunna hjälpa arbetsgivare att se vilka hinder som kan finnas. Även en vägledning skulle kunna visa olika förslag på hur dessa hinder skulle kunna avhjälpas. Med dessa hjälpmedel skulle tidsåtgången för detta arbete möjligtvis kunna minska.

Det nya kravet (2), kostnader för tillgänglighet i arbetslokaler vid nybyggnad och ombyggnad

I de föreslagna föreskrifterna har det införts förtydliganden beträffande tillgänglighet vid nybyggnad och ombyggnad av bland annat kontorsrum, öppna landskap, kontorsutrymmen, mötesrum, personalutrymmen, hygienrum, klädd- och tvättutrymmen, utrymningsplatser, med mera. Alltså de delar på en arbetsplats som regleras av tillämpningsföreskrifter till Arbetsmiljölagen, AML, Arbetsplatsens utformning. Utom när det gäller arbetsplatser där det är obefogat med hänsyn till verksamhetens art, även om personalutrymmen ska vara tillgängliga. När det gäller tillgänglighetskrav i Boverkets byggregler, BBR, tillämpningsföreskrifter till plan- och bygglagen, PBL, ställs dessa på bland annat entréer och kommunikationsutrymmen i alla byggnader, även arbetsplatser, men inte på ovan nämnda delar.

Våra regler är funktionskrav, det vill säga de föreskriver mål men lämnar frihet att använda medel och metoder för att nå målen och det inte är exakt angett hur stora dessa utrymmen bör vara. Arbetsplatser kan utformas på många olika sätt. Ett sätt när det gäller kontor, är aktivitetsbaserade kontor med en blandning av större gemensamma utrymmen, mindre gemensamma utrymmen eller rum och enskilda rum. Det kan också utformas med ett större antal enskilda cellkontor och mindre antal gemensamma mötesrum. Samma sak kan gälla andra arbetsplatser. Hur stora utrymmen det projekteras för i nuläget, kan variera bland annat beroende på utformningen, behoven, verksamheten samt tolkningen av regler. Hur stor areaökning och vilken kostnadsökning det därmed skulle kunna röra sig om, är därför svårt att räkna ut. Även antalet fysiska objekt för tillgänglighet, så som till exempel kontrastmarkeringar,

varningsmarkeringar, dörröppnare och bättre belysning påverkas av utformningen av arbetsplatsen. Materialvalen överlag och valen av objekten samt utformningen av de sist nämnda, påverkar också vilken kostnad det skulle kunna röra sig om.

Vi hänvisar till följande referenser:

- Tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov. Rapport från Boverket 2014:30 (regeringsuppdrag).
- Tillgänglighet i studentbostäder. Konsekvenser av att ta bort tillgänglighetskraven. Rapport från Boverket 2016:22 (regeringsuppdrag).
- ÅFs lilla prisbok 2018 som är en vägledning när det gäller priser för att uppföra olika byggnader, bland annat olika arbetsplatser och bostäder

Olika termer för kostnader för uppförande av byggnader

I statistiska publikationer från SCB och andra används vanligen termen produktionskostnad. Med det menas byggherrens alla kostnader för att byggnaden ska stå på plats. I produktionskostnaden ingår, förutom själva kostnaden för att uppföra byggnaden, även markpris och priset på övriga tjänster, exempelvis finansiella kostnader, administrationskostnader samt skatter och avgifter. Det är summan av alla dessa delar som i den officiella statistiken beskrivs med termen produktionskostnad.

Begreppet byggkostnad förekommer också i olika sammanhang och är att jämföra med entreprenadkostnad och avser alltså entreprenörens kostnader för att uppföra en byggnad.

I ÅFs lilla Prisbok 2018 redovisas kostnader för att uppföra arbetsplatser men även kostnader för att uppföra bostäder, med mera. Priser är redovisade som å-priser, det vill säga priset avser samtliga kostnader inklusive räntor, centraladministration och vinst för en i entreprenadhandlingarnas mening, färdigt arbete. Exempelvis i priset för en dörr ingår kostnaden för efterbeslagning, drevning, tätning och täcklistor. Det som ingår i entreprenadkostnader är byggnad, markarbeten för byggnaden, vs, ventilation, el, tele transport och övervakning. Bland annat tomtkostnader, administrationskostnader, kapitalkostnader och mervärdeskatt ingår inte.

Bakgrund utformningskrav, tekniska egenskapskrav och enkelt avhjälpade hinder

I bygglagstiftningen finns det både utformningskrav och tekniska egenskapskrav på tillgänglighet. Utformningskraven och tekniska egenskapskraven gäller vid nybyggnad samt vid ändring och gäller generellt för byggnader. Utformningskraven och tekniska egenskapskraven tas upp som kostnader i ovan nämnda rapporter från Boverket. Bygglagstiftningens krav på avhjälpande av enkelt avhjälpade hinder gäller retroaktivt för befintliga publika lokaler och befintliga allmänna platser.

Dessa krav skulle kunna vara relevanta för en beräkning av kostnader för de föreslagna tillgänglighetskraven i Arbetsplatsens utformning och även behjälpliga för det föreslagna kravet (1), bedömning och dokumentation i befintliga arbetslokaler, i de fall arbetsgivaren efter bedömningen om arbetstagare med funktionsnedsättning inte kan tas emot, önskar budgetplanera för kostnader för tillgänglighetsåtgärder för den dag behovet uppstår.

Tekniska egenskapskrav när det gäller tillgänglighet är sådant som regleras i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen, Boverkets byggregler, PBL, PBF och BBR, och bedöms inför startbeskedet, dvs. i ett senare skede av byggprocessen efter bygglovet och inte kan ses på en bygglovsritning i skala 1:100. Det kan till exempel handla om: ledstråk och dörröppnare.

Utformningskrav är krav som finns i PBL, PBF och BBR och sådant som påverkar exteriör eller planlösning, och prövas i byggprocessen inför bygglovet och som man kan se på en bygglovsritning i skala 1:100. Exempel på utformningskrav är fritt passagemått, hissarea och vändmått för rullstolen.

Det finns kombinationer av utformningskrav och tekniska egenskapskrav. Ett exempel är tillgängliga passager. Knapp för dörröppning är ett tekniskt egenskapskrav och passagemått som är anpassade för till exempel rullstolar är ett utformningskrav.

I plan- och bygglagen, PBL, anges att alla enkelt avhjälpade hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska avhjälpas. Bestämmelserna om enkelt avhjälpade hinder i PBL preciseras och konkretiseras i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:13) om avhjälpande av enkelt avhjälpade hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN. I HIN anges hur olika hinder och brister i den fysiska miljön ska eller bör åtgärdas. HIN gäller både publika lokaler och allmänna platser.

I förslaget till de nya föreskrifterna om arbetsplatsens utformning, införs kravet (krav 1), på att arbetsgivaren ska undersöka om arbetsplatsen kan ta emot arbetstagare med funktionsnedsättning, oavsett om det finns ett aktuellt behov. Om arbetsgivaren bedömer att arbetstagare med funktionsnedsättning inte kan tas emot, på grund av bristande tillgänglighet, ska arbetsgivaren utreda och dokumentera vilka åtgärder som behöver göras den dag behovet uppstår. I förslaget till ett allmänt råd till samma paragraf i Arbetsplatsens utformning, skriver man att exempel på vilka brister i tillgängligheten som kan åtgärdas finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:13) om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (HIN).

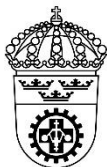
De tekniska egenskapskraven på tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder i HIN har vissa likheter, det rör sig delvis om samma eller liknande saker. Kostnader för tekniska egenskapskrav när det gäller tillgänglighet kan till en viss del jämföras med kostnader för enkelt avhjälpna hinder. Därför kan kostnadslistan för de tekniska egenskapskraven för tillgänglighet som finns i rapporten Tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov, ge ett visst underlag och hjälp till bedömningen av den framtida kostnaden för vissa åtgärder.

Några exempel på enkelt avhjälpna hinder i HIN är:

- mindre nivåskillnader eller trappsteg
- höga trösklar
- avsaknad av ledstänger
- tunga dörrar
- dörröppnare eller andra manöverdon som är olämpligt placerade eller utformade
- dålig belysning
- bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering
- bristande utformning av orienterande skyltning
- brist på teleslinga eller någon annan teknisk lösning i receptioner
- bristfällig skyltning
- brister i utformning och placering av fast inredning.

Sammanfattning av slutsatser utifrån två rapporter

- Tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov. Rapport från Boverket 2014:30 (regeringsuppdrag).

- Tillgänglighet i studentbostäder. Konsekvenser av att ta bort tillgänglighetskraven. Rapport från Boverket 2016:22 (regeringsuppdrag).

Dessa två rapporter tar upp kostnader för tillgänglighet, både för så kallade tekniska egenskapskrav och utformningskrav, i studentbostäder.

1. När det gäller de så kallade tekniska egenskapskraven, visar Boverkets rapport om tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov, en liten kostnadsminskning för att bygga utan dessa krav.
2. I den andra rapporten om tillgänglighet i studentbostäder, konsekvenser av att ta bort tillgänglighetskraven, tittar man även på utformningskraven. I rapporten visas att den minskade kostnaden för tillgänglighet varierar beroende bland annat på hur stor bostad man utgår ifrån när man minskar den genom att ta bort den arean som behövs för att bostaden ska vara tillgänglig. Hur mycket skulle produktionskostnader öka vid tillgänglighetskrav på nybyggda arbetsplatser kan till stor del vara beroende av hur stor tilläggsarea det skulle behövas för att uppfylla kraven och är kopplat till utformningskraven. Hur stor tilläggsarea det kan röra sig om är svårt att säga. Men det finns även andra faktorer som kan påverka kostnader. En marknad med fungerande konkurrens innefattar många aktörer, vilket kan leda till byggföretagens lägre vinstnivåer. Även teknikutveckling med nya produkter och mera effektivitet i produktions- och arbetsmetoder kan ge inverkan på konkurrensen och kostnader.

Rapport 1

I rapporten Tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov, 2014:30, har Boverket jämfört kostnadsbesparingen med den totala byggkostnaden för tillverkaren. I den rapporten finns även en kostnadsberäkning för tekniska egenskapskrav när det gäller tillgänglighet, inklusive material och kostnad för arbete (exklusive moms). Listan omfattar både styckpriser och meterpriser.

Några exempel på tekniska egenskapskrav när det gäller tillgänglighet är:

- avåkningsskydd i ramper i byggnader
- dörrar och portar utan nivåskillnad
- automatisk dörröppnare
- markering av dörrslagning
- belysning av golv

- orienterande skyltar i byggnader.

Boverket använde sig av två scenarier för att analysera vilka kostnader det blir för att uppfylla de tekniska egenskapskraven på tillgänglighet i anslutning till entréer och trapphus i studentbostadshus samt i studentbostäderna. Exemplet avsåg studentbostäder uppförda som moduler med tidsbegränsat bygglov i två olika utföranden.

- a) Scenario 1 avsåg ett flerbostadshus i två våningar utan gemensamt trapphus och utan gemensamma korridorer. I scenario 1 fanns endast två tekniska egenskapskrav på tillgänglighet, krav på starkare belysning av utvändiga entréer och krav på tillgänglig tröskel till hygienrum i bostäder. Kostnaden för tekniska egenskapskrav på tillgänglighet per bostad blev 164 kr.
- b) Scenario 2 avsåg ett flerbostads-hus i fyra våningar med trapphus och gemensamma korridorer. I scenario 2 blev kostnaden större eftersom det fanns gemensamt trapphus och gemensamma korridorer. Det fanns därmed krav på fasta och jämna gångytor i byggnader, kontraster och markering av entrédörr, starkare belysning av den utvändiga entrén, belysning av entrédörrarna till bostäderna (målpunkter), belysning av golv i gemensamma korridorer och trapp-hus, entrédörr utan nivåskillnad och dörröppningsautomatik vid entrédörren. Det fanns också krav på tillgänglig tröskel till hygienrum i bostäderna. För scenario 2 blev kostnaden för tekniska egenskapskrav på tillgänglighet, utslaget per bostad, 1 108 kr.

Slutsatsen av Boverkets utredning av borttagandet av tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov var att kostnadsbesparingen av att ta bort de tekniska egenskapskraven på tillgänglighet blev relativt liten i förhållande till den totala byggkostnaden. Den relativa besparingen för en tillverkare när det gäller de tekniska egenskapskraven på tillgänglighet blev 0,34 procent av den totala byggkostnaden per bostadslägenhet.

Rapport 2

I en annan rapport från Boverket, Tillgänglighet i studentbostäder, 2016:22, utreds konsekvenser av att undanta studentbostäder från kraven för tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

I rapporten utgår man från hur fyra olika små typbostäder för studenter kan utformas utifrån tre olika ambitionsnivåer i fråga om tillgänglighet. Fyra olika bostadstyper analyseras enligt följande.

Typ 1: Bostad för en student utan gemensamma utrymmen

Typ 2: Bostad för en student med familj utan gemensamma utrymmen

Typ 3: Tre enpersonsostäder med gemensamma utrymmen

Typ 4: Två enpersonsostäder med gemensamma utrymmen

De olika nivåerna är tillgänglig, otillgänglig sänkt nivå och otillgänglig lägsta nivå. Måtten på de tillgängliga bostäderna är enligt standarden SS 91 42 21:2006, normalnivå, vilket Boverket hänvisar till i Boverkets byggreglers, BBR:s, allmänna råd.

Det handlar om att förändra studentbostäder från att vara tillgängliga till att ingen hänsyn tas till tillgänglighet och medför att bostäderna blir mindre ju mer otillgängliga de blir. Det är alltså den minskade arean som utgör grunden till beräkningen för den minskade kostnaden för otillgängliga bostäder. Samma sak, alltså i det här fallet ökade kostnader vid ökad area torde gälla arbetsplatser om ökad area krävs för att uppfylla tillgänglighetskraven. Om man inte kan lösa kraven på bland annat rullstolsvändmått och passagemått på den area man redan har tänkt att använda till byggnaden eller har att tillgå i en befintlig byggnad, utan krav på tillgänglighet, kommer den ökade arean medföra en kostnad med de nya tillgänglighetskraven. Eftersom delar av byggnader redan regleras av Boverkets byggregler, kan inte lägsta nivån (otillgänglig), vara rådande vid en jämförelse med arbetsplatser. Därför anges sänkt nivå i jämförelsen mellan tillgänglig och otillgänglig i exemplen nedan.

Nedan visas ett exempel på minskning i byggkostnaden:

- För en bostad för en student utan gemensamma utrymmen bedöms den minsta bostadsarean med gällande tillgänglighetsregler vara 15,5 m². Av detta upptar hygienrummet 3,2 m². I alternativet Otillgänglig, sänkt nivå minskar arean till 14,3 m², varav hygienrummet upptar knappt 2,7 m². Det innebär en areaminskning på 1,2 m² varav hygienrum 0,5 m². Används den genomsnittliga produktionskostnaden för hyresrätter i storstadsområdena, 31 172 kr/ m² BOA, minskar produktionskostnaden med -37 406 kr alltså 7,8 procent.
- För en bostad för en student med familj utan gemensamma utrymmen bedöms den minsta bostadsarean med gällande tillgänglighetsregler vara 64,6 m². Av detta upptar hygienrummet 4,8 m². Med alternativet Otillgänglig, sänkt nivå minskar bostadens area till 60,6 m², varav hygienrummet upptar 4,6 m². Det innebär en areaminskning på 4,0 m² varav hygienrum 0,2 m². Används den genomsnittliga

produktionskostnaden för hyresrätter i storstadsområdena, 31 172 kr/
m² BOA,
minskar produktionskostnaden med 124 688 kr alltså 6,2 procent.

Exempel på kostnader utifrån ÅFs lilla Prisbok 2018

Kostnader gäller byggnad, markarbeten för byggnaden, VS, ventilation, el, transport och styr och övervakning

Flerbostadshus, platsbyggd 6000 m ² , 4 vån inkl. källare	14 460 kr/m ²
Flerbostadshus, prefabricerad 4500 m ² , 3 vån	14 265 kr/ m ²
Äldreboende, platsbyggd 1500 m ² , 3 vån	18 390kr/m ²
Kontor, normal, prefabricerad 4500 m ² , 3 vån	20 840/ m ²
Kontor, normal, prefabricerad 6000 m ² , 4 vån	19 060/m ²
Industribyggnad, platsbyggd 1500 m ² , 1vån	16 540 kr/m ²
Industribyggnad, platsbyggd 1500 m ² , 1vån	16 540 kr/m ²
Industribyggnad, platsbyggd 6000 m ² , 4 vån	12 475 kr/m ²

Objektstorlek och utformning av byggnader inverkar på kostnader

Enligt ÅF har objektstorlek betydelse framför allt när det gäller mindre objekt. För objekt över 3000 m² BTA, brutto area, påverkas kostnaderna i kr/m² i liten utsträckning av storleken. Vid små objekt, mindre än 1000 m² BTA, stiger kostnaderna i kr/m² väsentligt och skillnaderna mellan objekten kan bli stora. Byggnadens geometri det vill säga exempelvis byggnadshöjd och bredd, antalet våningar, planlösningar är den viktigaste förklaringen till spridningen av kostnader mellan olika objekt. Även valet av kvalitetsnivå påverkar kostnader både när det gäller materialvalet byggdelar och utformningen av de tekniska installationerna.

Annat som kan påverka kostnader

Kostnaden kan även bero på vilka funktioner som ska rymmas i byggnaden, till exempel hur många tillgängliga hygienrum som ska finnas. Exempelvis har varje bostad kostnader för ett tillgängligt hygienrum och kök, medan kostnaden för tillgängliga hygienrum på en arbetsplats kan variera. I ett flervåningshus blir det krav på ett sådant på varje våning. Bygger man färre plan eller en arbetsplats i ett plan, minskas kostnaden för tillgängliga hygienrum. Eftersom det redan är ett krav på att toaletter ska finnas på arbetsplatser, så skulle den ökade areakostnaden vara mellanskillnaden mellan en tillgänglig toalets areakostnad och en otillgänglig toalets areakostnad. Den tillgängliga toalets mått är 2,2mX2,2m=4.84 m². Arbetsmiljöverket preciserar inte de otillgängliga

toaletternas storlek, men en vägledning kan fås från standarden, Byggnadsutformning-Bostäder-Invändiga mått, SS 91 42 21:2006.

Den otillgängliga toalettens mått varierar i standarden SS 91 42 21:2006, beroende på sidornas längd. Arenan kan därför variera mellan 1,44 m² och 1,56 m². Vilket ger en skillnad på cirka 3,3 m² mellan ett otillgängligt och tillgängligt hygienrum. Dessutom skulle kostnader tillkomma för en bredare dörr som tillåter passagemåttet för en liten utomhusrullstol. Däremot skulle kostnader för till exempel antalet vattenklosetter, tvättställ, golvbrunnar och radiatorer, antagligen förbli detsamma, om det blir ett tillgängligt hygienrum istället för ett otillgängligt.

Kostnaden för de olika fysiska objekt för tillgänglighet, jämförbara med de tekniska egenskaper på tillgänglighet, kan inte förutses på arbetsplatser, vilket beror på att arbetsplatser kan utformas på olika sätt. Men eftersom det rör sig om ganska låga kostnader överlag, vilket rapporten, Tekniska egenskapskrav på tillgänglighet för studentbostäder med tidsbegränsat bygglov visade, kan man utgå från att kostnaden för tekniska egenskaper på tillgänglighet kan bli förhållandevis låg även vid nybyggnad och ombyggnad av arbetsplatser.